

GAIRĖS MOKYTOJAMS

6 MODULIS. EUROPOS PARLAMENTO VAIDMENŲ ŽAIDIMAS

Šio žaidimo metu moksleiviai sužino, ką reiškia būti Europos Parlamento nariu. Valandai ar dviem jūsų klasė tampa Europos Parlamentu, o moksleiviai diskutuoja, kaip jie spręstų šiuo metu aktualius ES klausimus, pavyzdžiui, susijusius su visuotiniu atšilimu, tabako gaminiams taikytinomis taisyklėmis ir ES kariuomene.

Šis vaidmenų žaidimas skirtas moksleivių demokratijos įgūdžiams lavinti. Pastarieji apima kritinį mąstymą ir gebėjimą polemizuoti bei ieškoti kompromisų.

Pirma, **moksleiviai, susiskirstę į mažesnes grupes** (Parlamento komitetus), nagrinėja konkretų Europos Komisijos pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto. Jie žaidžia stalo žaidimą naudodamiesi teminėmis kortelėmis. Iš dalies keisdami pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, jie turi atsižvelgti į įvairias Europos Sąjungos Tarybos ir kitų suinteresuotųjų šalių nuomones. Siūloma pasirinkti iš 5-ių galimų įvairaus sudėtingumo klausimų.

Antra, klasėje surengiama **bendri debatai**, kurių metu grupės pristato savo priimtus teisės aktus. Tuomet surengiamas klasės balsavimas.

Galiausiai vaidmenų žaidimas išsamiai **aptariamas ir įvertinamas**, atkreipiant dėmesį į klasės žaidimo ir tikrovėje vykstančio teisėkūros proceso panašumus bei skirtumus.

METODIKA	TRUKMĖ	PRIEMONĖS
Vaidmenų žaidimas: darbas Parlamento komitetuose	25 min.	<ul style="list-style-type: none">– <u>Žaidimo lenta</u> kiekvienai grupei– <u>Užduočių lapas</u> kiekvienai grupei– <u>Teminės kortelės</u> kiekvienai grupei. Korteles reikia atspausdinti iš vienos pusės ir sukarchyti.– <u>Po teminį Europos Komisijos pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto</u> kiekvienai grupei
Vaidmenų žaidimas: bendri debatai ir balsavimas	Po 10 min. kiekvienai temai	<ul style="list-style-type: none">– Klasės lenta / konferencijų bloknotas + kreida / žymeklis– <u>Užpildytas užduočių lapas</u> kiekvienai grupei
Aptarimas ir vertinimas	15 min. – 1 val.	<ul style="list-style-type: none">– Kompiuteris + projektorius– 6 modulio <u>pristatymas</u>

Atsakomybės ribojimas

Šis užsiėmimas nei savo forma, nei turiniu nėra išsamus ir tikslus tikrovės imitacija. Jo metu nėra cituojamos tikros Europos Parlamento, Europos Komisijos, Europos Sąjungos Tarybos ar lobistų grupių pozicijos. Vienintelis šio imitacinio žaidimo tikslas yra šviesti. Tik juo yra grindžiamos ir žaidimo parinktys.

TIKSLAI IR ĮGŪDŽIAI

NUSITEIKIMAS

- Lavinamas moksleivių kritinis mąstymas: jie susidaro nuomonę klausimais, kurie šiuo metu aktualūs ES.

ŽINIOS

- Moksleiviai susipažįsta su ES sprendimų priėmimo procesu (supaprastinta jo versija) ir jį perpranta.
- Moksleiviai sužino apie Europos Parlamento vaidmenį šiame procese.
- Moksleiviai sužino, kad Europos Parlamentas nagrinėja konkrečius klausimus, kurie daro poveikį jų kasdieniam gyvenimui.
- Moksleiviai įgyja daugiau žinių aptartais klausimais.

ĮGŪDŽIAI

- Užsiėmimo metu moksleiviai tobulina savo demokratijos įgūdžius: kaip atsižvelgti į kito nuomonę, kaip susidaryti savo paties nuomonę, kaip tartis su kitais ir ieškoti kompromisų.
- Moksleiviai sužino, kaip reikia pristatyti savo pasiūlymą ir kalbėti priešais auditoriją.

ETAPAI

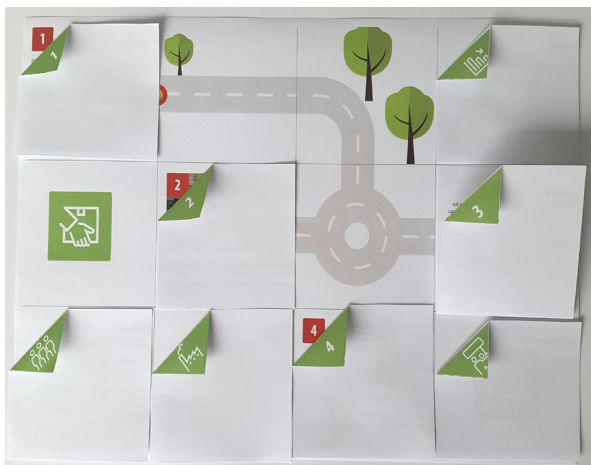
1. VAIDMENŲ ŽAIDIMAS: DARBAS PARLAMENTO KOMITETUOSE

PASIRUOŠIMAS

Klasė suskirstoma grupėmis po 4–5 moksleivius. Kiekvienai grupei paskiriama darbo tema. Grupės susėda aplink stalus su visomis priemonėmis. Geriausia, kad mokytojas stalus būtų paruošęs iš anksto.

Kiekviena grupė gauna po teminį Europos Komisijos pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto. Ant stalo taip pat turi būti padėtas užduočių lapas (toks pat visoms temoms), žaidimo lenta (tokia pati visoms temoms) ir su atitinkama tema susijusios kortelės. Teminės kortelės išdėliojamos ant žaidimo lentos tuščiąja puse į viršų. Kampai, ant kurių vaizduojamas skaičius arba simbolis, turi būti atlenkti.

Žaidimui parengta tema atrodo taip:



Pastaba: paveikslėlyje vaizduojama tema „Rūkymas“. Šios konkrečios temos rinkinyje kortelių yra mažiau nei kitų temų rinkiniuose. Todėl kairiosios grafos vidurinis langelis kortelė neuždengtas. Kai kurių kitų temų atveju yra šiam langeliui skirta kortelė.

EIGA

Mokytojas moksleiviams glaustai paaiškina, kad nuo šios akimirkos jie visi tampa Europos Parlamento nariais ir kad atlikdami šias pareigas jie turės parengti savo teisės aktą. Mokytojas taip pat paaiškina, kad savo teisės aktą reikės pristatyti likusiai klasei ir kad klasė turės dėl jo balsuoti. Temas, kurias nagrinės moksleiviai, mokytojas parenka prieš paaiškindamas žaidimo taisykles.

Po to mokytojas trumpai paaiškina, kaip naudotis žaidimo lenta, kurioje vaizduojamas supaprastintas ES sprendimų priėmimo procesas: teisės aktų iniciatorė ir pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų teikianti institucija yra Europos Komisija. Tuomet šie pasiūlymai keliauja į Europos Parlamentą ir Europos Sąjungos Tarybą – šios dvi institucijos dalinasi teisėkūros įgaliojimais.

Kiekviena moksleivių grupė dirba savarankiškai, laikydamasi užduočių lape ir kortelėse pateiktų instrukcijų bei skirto laiko. Grupė pradeda nuo 1-os kortelės. Vienas grupės moksleivis apverčia kortelę ir garsiai perskaito tai, kas joje parašyta. Tuomet grupė atlieka kortelėje pateiktas užduotis. Toliau iš eilės verčiamos 2-a, 3-ia ir 4-a kortelės. Pastabas grupės nariai užsirašo užduočių lape.

Kortelėse pateikiama užduotis arba papildoma informacija, kuri išdėstoma kaip Europos Sąjungos Tarybos, lobistų grupių arba kitų suinteresuotųjų šalių nuomonė. Pamažu moksleiviai parengia savo ES teisės aktą. Galutinė užduotis moksleiviams yra parengti savo teisės akto pristatymą kitiems klasės moksleiviams.

TURINYS

Visus pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų ir temines korteles galima rasti dokumente, kuriame pateikiama šio modulio žaidimo medžiaga. Vaidmenų žaidimo metu galima nagrinėti 5-ias galimas temas / klausimus. Europos Komisijos pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, pataisos, kurias prašo įtraukti Europos Sąjungos Taryba, ir suinteresuotųjų šalių teikiama informacija – visa tai parinkta siekiant paskatinti kuo daugiau moksleivių diskusijų. Visa tai yra išgalvota ir naudojama vieninteliu tikslu – siekiant šviesti. Svarbu, kad po užsiėmimo mokytojas paaiškintų tikrąją padėtį, susijusią su nagrinėtomis temomis.

Minėtosios 5-ios temos toliau išvardijamos pagal sudėtingumą.

1. Rūkymas ES
2. ES kariuomenė
3. ES ir visuotinis atšilimas
4. Europos demokratija
5. Pabėgėliai Europoje

KELETAS PATARIMŲ

- Prieikite prie grupių ir padėkite, jeigu joms nesiseka.
- Pageidautina, kad grupės nagrinėtų skirtingas temas. Taip kiekviena grupė klasei galės pristatyti skirtingus teisės aktus. Tačiau, mokytojo sprendimu, visos grupės gali nagrinėti ir tą pačią temą, viena tema gali būti paskirta dviem grupėms ir t. t.

2. VAIDMENŲ ŽAIDIMAS: BENDRI DEBATAI IR BALSAVIMAS

PASIRUOŠIMAS

Mokiniai lieka sėdėti pagal savo teminius komitetus. Priešais klasę lentoje arba konferencijų bloknote nubraižoma tokia lentelė:

TEMA	BALSAI UŽ	BALSAI PRIEŠ	SUSILAIKĖ
Pavyzdžiui, „Rūkymas“			
Pavyzdžiui, „Pabėgėliai“			

Pirmojoje grafoje mokytojas surašo nagrinėsimas temas.

EIGA

Kiekvienai teminei grupei suteikiamos daugiausia 2 minutės pasiūlymui pristatyti. Šiuo tikslu grupė naudojami užpildyti užduočių lapai. Po pristatymo skiriama laiko kitų moksleivių klausimams. Tuomet mokytojas iš karto pereina prie balsavimo. Visi balsuoja **rankos pakėlimu**. Balsuoti gali ir pasiūlymą pristatę moksleiviai iš teminio komiteto. Mokytojas perskaito:

- „Prašau pakelti ranką tuos, kurie pritaria šiam pasiūlymui.“ Balsų skaičių mokytojas įrašo į nagrinėjamos temos grafą „Balsai už“.
- „Prašau pakelti ranką tuos, kurie nepritaria šiam pasiūlymui.“ Balsų skaičių mokytojas įrašo į nagrinėjamos temos grafą „Balsai prieš“.
- „Prašau pakelti ranką tuos, kurie susilaiko.“ Balsų skaičių mokytojas įrašo į nagrinėjamos temos grafą „Susilaikė“.

Po balsavimo mokytojas konstatuoja, kad teisės aktas priimtas (balsų dauguma) arba atmestas (balsų dauguma).

Dauguma reiškia, kad už arba prieš pasiūlymą balsavo pusė moksleivių + 1. Susilaikiusiųjų balsai neįskaičiuojami. Balsams pasiskirsčius po lygiai, mokytojas pasiūlo balsavimą sustabdyti. Tai reiškia, kad sprendimas dėl pasiūlymo lieka nepriimtas.

Šis procesas pakartojamas kiekvieno teisės akto atveju.

KELETAS PATARIMŲ

- Užsiėmimo trukmę lemia klasės grupių skaičius.
- Kuo mažesnės grupės, tuo aktyviau individualiai dalyvauja kiekvienas mokinys. Priimdami sprendimą dėl klasės grupių skaičiaus, atsižvelkite ir į laiką, ir asmeninį moksleivių aktyvumą.

3. APTARIMAS IR VERTINIMAS

PASIRUOŠIMAS





Naudodamasis šiam moduliui parengtu pristatymu, mokytojas aptaria užduoties ir teisėkūros proceso tikrovėje panašumus bei skirtumus. Moksleiviai lieka sėdėti mažesnėmis grupelėmis arba grįžta į savo vietas klasėje.

EIGA

Pirmiausia mokytojas pasiteiruoja, kokie moksleivių **įspūdžiai**. Koks jausmas būti Europos Parlamento nariu? Tarp galimų atsakymų gali būti tai, kad nelengva priimti sprendimus, kai tenka atsižvelgti į tiek daug interesų, arba kad moksleiviai mėgavosi galimybe naudotis įgaliojimais priimti sprendimus. Paklauskite ir kitų moksleivių, kurių įspūdžiai panašūs ar priešingi: kurie iš jų pritartų? Kam atrodo kitaip?

Po šios įžangos mokytojas pereina prie **užduoties vertinimo**. Mokytojas paaiškina, kad klasės vaidmenų žaidimas akivaizdžiai skiriasi nuo teisėkūros tikrovėje. Esama tiek formos, tiek turinio skirtumų. Tuo pat metu, be abejo, esama ir tam tikrų panašumų. Šių skirtumų ir panašumų sąrašas pateikiamas pristatyme (žr. paveikslėlių).

EVALUATION OF THE ROLE PLAY

	SIMILARITIES	DIFFERENCES
FORM		
CONTENT		<p>The themes are both similar and different.</p> 

Pirmas klausimas moksleiviams: kuriais aspektais užduotis savo forma ar turiniu panaši į teisėkūrą tikrovėje?

Mokytojas parodo ir paaiškina **panašumus** naudodamasis pristatymu, sykiu dalyvaujant ir moksleiviams.

Antras klausimas: kas, jų nuomone, tikrovėje daroma kitaip? Tuomet mokytojas aptaria svarbiausius **skirtumus**, vėlgi naudodamasis pristatymu ir dalyvaujant moksleiviams.

Trečia, mokytojas **papasakoja apie tai, kokia yra tikroji padėtis, susijusi su temomis, kurios buvo aptartos** klasėje. Tai labai svarbu siekiant užtikrinti, kad moksleiviai paliktų klasę turėdami teisingą supratimą apie tai, kas vyksta tikrovėje.

TURINYS

1. Panašumai ir skirtumai lyginant su tikrove

	PANAŠUMAI	SKIRTUMAI
FORMA	<p>Teminiai komitetai Europos Parlamente. Europos Parlamente svarstomi nepaprastai įvairūs klausimai. Todėl Parlamento nariai specializuojasi tik vienoje ar dviejose srityse. Europos Parlamente veikia apie 20 nuolatinių ir keletas ad hoc komitetų. Šiuose komitetuose Parlamento nariai pirmiausia patys susipažįsta su tema bei ją aptaria ir tik tada ją pristato likusiam Europos Parlamentui.</p> <p>Interesų grupės. Į Parlamento narius dažnai kreipiasi interesų grupių atstovai.</p> <p>Balsavimas rankos pakėlimu. Europos Parlamente dėl pasiūlymų neretai balsuojama rankos pakėlimu, nes, kalbant paprastai, taip greičiau. Kartais Parlamento nariai balsuoja elektroniniu būdu (= individualus balsavimas), pavyzdžiui, kai Parlamento nuomonė tam tikru klausimu stipriai išsiskiria, o balsavimo rezultatas iš pirmo žvilgsnio nėra aiškus. Frakcija taip pat gali (iš anksto) paprašyti balsuoti elektroniniu būdu, o galutinis balsavimas dėl pranešimo taip pat dažniausiai vyksta elektroniniu būdu. Taip visuomenė gali stebėti, kurie Parlamento nariai balsavo už, prieš ar susilaikė.</p> <p>Balsavimas dauguma. Europos Parlamente taikoma daugumos taisyklė taip pat reiškia pusę balsavusiųjų balsų + 1.</p>	<p>Several political groups. During this exercise, the pupils did not belong to a political party. In reality, there are seven political groups in the European Parliament. In plenary sessions, the MEPs sit together in their respective political groups, from left to right. Each group is chaired by a president.</p> <p>Shared legislative power. This exercise could give the impression that only the European Parliament has legislative power in the EU and therefore makes all the decisions. In reality, however, it shares its power with the Council of the European Union.</p> <p>Sudėtingesnė struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> – Užsiėmime dalyvavo gana nedaug moksleivių. Didžiausias galimas Europos Parlamento narių skaičius yra 751. – Klasės užsiėmimas vyko viena kalba. Europos Parlamente kiekvienas gali kalbėti bet kuria iš 24-ių oficialių kalbų. Tuomet viskas išverčiama į 24-ias oficialiąsias ES kalbas.
TURINYS	<p>Argumentai. Užsiėmimo metu pateikti argumentai panašūs tuos, kurie pateikiami per Europos Parlamento diskusijas.</p>	<p>Sudėtingesnė struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> – Temos neretai būna labiau techninio pobūdžio. Pavyzdžiui, gali būti svarstomas žvejybos tinklų akių dydis. Tam būtina atlikti mokslinius tyrimus, susijusius su tuo, kokių rūšių žuvis gali būti gaudomos su atitinkamos rūšies tinklu, ir pan. – Pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, dėl kurių balsuoja Parlamentas, yra gerokai išsamesni. Aptariama ir prireikus koreguojama kiekviena detalė.
	<p>Galiausiai vienas dalykas yra priskirtinas ir prie panašumų, ir prie skirtumų – tai pačios temos:</p> <ul style="list-style-type: none"> – temos laikytinos panašiomis, nes jas visas šiuo metu nagrinėja arba anksčiau yra nagrinėjęs Europos Parlamentas; – tačiau temos ir skiriasi, nes tikrovėje skiriasi Europos Komisijos, Europos Parlamento ir Europos Sąjungos Tarybos pasiūlymai bei pozicijos. 	

2. Dabartinė padėtis, susijusi su konkrečiomis temomis

1. RŪKYMAS ES

Siekdama, kad jaunimas nepradėtų rūkyti, Europos Sąjunga sutelkia dėmesį į prevenciją (kuria siekia, kad jaunimas nepradėtų rūkyti) ir atgrasymą (kuriuo siekia, kad žmonės mestų rūkyti arba rūkytų kuo mažiau).

Būtent todėl pagal Europos taisykles reikalaujama, kad ant kiekvieno ES parduodamo cigarečių pakelio būtų kombinuotas įspėjimas dėl pavojaus sveikatai (vaizdinis, tekstinis įspėjimas ir informacija apie metimo rūkyti pagalbos paslaugas) šalis, kurioje cigaretėmis prekiaujama, valstybine kalba (-omis). Taip ES informuoja pirkėją apie rūkymo keliamą pavojų.

Tabako reklama taip pat labai apribota: kampanijos, kuriomis skatinamas rūkymas, draudžiamos.

ES ne tik yra nustačiusi taisykles dėl tabako gaminių pardavimo ir reklamos, ji taip pat teikia rekomendacijas ES šalims uždrausti rūkyti valdžios institucijų pastatuose, taip pat viešosiose ir kitose erdvėse. Tačiau galiausiai pačios šalys nusprendžia, vadovautis rekomendacija ar ne.

2014 m. ES patvirtino griežtesnes taisykles dėl tabako. Jos įsigaliojo 2016 m.

- Draudžiama prekiauti cigaretėmis, kuriose yra būdingo skonio ar kvapo medžiagų, tokių kaip mentolis.
- Įspėjimai ant cigarečių pakelių turi užimti bent 65 proc. pakelio ir kiekvienai šaliai yra skirtos iš anksto nustatytos kombinuotų įspėjimų serijos.
- Yra nustatyta nikotino kiekio elektroninėse cigaretėse riba.

Tikrovėje nagrinėtame pasiūlyme dėl teisėkūros procedūra priimamo akto taip pat buvo svarstoma galimybė naudoti standartizuotus („neutralius“) cigarečių pakelius, tačiau ES institucijoms nepavyko dėl šito susitarti. Nebuvo pritarta ir pasiūlymui iki 18 metų pakelti minimalią amžiaus, nuo kurio visoje ES būtų galima įsigyti cigarečių, ribą.

Tačiau kiekviena valstybė narė gali nuspręsti taikyti griežtesnes taisykles. Pavyzdžiui, Prancūzijoje naudoti standartizuotus pakelius privaloma nuo 2017 m. sausio. Airijoje toks pat reikalavimas galioja nuo 2018 m. spalio. Tabako gaminių kainos skirtingose šalyse taip pat skiriasi. ES šalis, kurioje cigarečių pakelis kainuoja pigiausiai (maždaug 2,60 EUR), yra Bulgarija. Brangiausiai cigaretės parduodamos Airijoje (virš 10 EUR už pakelį).

Daugiau informacijos apie šią temą galima rasti svetainėje https://ec.europa.eu/health/tobacco/overview_lt.

2. ES KARIUOMENĖ

Nepaisant 1952 m. planų sukurti Europos gynybos bendriją, Europos Sąjunga kariuomenės neturi. Dėl to, ar turėti ir dislokuoti kariuomenę, savarankiškai sprendžia kiekviena valstybė narė.

Tiesa, bendradarbiavimas užsienio reikalų ir gynybos politikos srityje gerokai išaugo, ypač 2016 m. pradėjus įgyvendinti Visuotinę ES užsienio ir saugumo politikos strategiją. Europos Sąjungos valstybės narės gilina bendradarbiavimą gynybos srityje ir derina savo karines išlaidas bei investicijas įgyvendindamos tokias iniciatyvas, kaip nuolatinis struktūrizuotas bendradarbiavimas (PESCO).

Be to, už ES ribų yra vykdomos ES ad hoc taikos palaikymo, konfliktų prevencijos ir tarptautinio saugumo misijos. Kariai dislokuojami dviejų rūšių misijoms įgyvendinti:

- civilinėms misijoms (pavyzdžiui, policijos pajėgoms apmokyti),
- karinėms operacijoms (pavyzdžiui, kovai su piratavimu).

Sprendimus dėl kiekvienos ad hoc misijos atskirai priima Europos Vadovų Taryba. Šalys jose gali dalyvauti savanoriškai. Iki šiol ES yra įvykdžiusi apie 34 civilines ir karines operacijas. Tarp žinomų pavyzdžių yra atstatymo po cunamio Ačehe (Indonezija) darbai ir kovos su piratavimu Afrikos Kyšulyje veiksmi.

Svarbu žinoti, kad ES intervencijos yra vykdomos laikantis **Jungtinių Tautų** (JT) gairių ir glaudžiai bendradarbiaujant su **NATO** (Šiaurės Atlanto sutarties organizacija).

Naudingos nuorodos

- Daugiau informacijos apie šią temą galima rasti svetainėse https://eeas.europa.eu/topics/security-defence-crisis-response_en ir www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/159/common-security-and-defence-policy
- Duomenis apie pasaulio karines išlaidas ir prekybą ginklais galima rasti svetainėje https://ec.europa.eu/knowledge4policy/foresight/topic/changing-security-paradigm/world-military-expenditure_en

3. ES IR VISUOTINIS ATŠILIMAS

ES kovoja su klimato kaita įgyvendindama konkrečią politiką. Ji yra apibrėžusi tikslus klimato ir energetikos srityse iki 2030 m., pavyzdžiui, užtikrinti, kad atsinaujinančiosios energijos dalis sudarytų bent 32 proc., o išmetamas šiltnamio dujų efektą sukeliančių dujų kiekis būtų sumažintas bent 40 proc. 2020 m. Europos Komisija inicijavo Europos žaliajį kursą, kuriame nustatomi netgi dar platesnio užmojo tikslai, pavyzdžiui, tikslas iki 2050 m. tapti pirmuoju pasaulyje neutralaus poveikio klimatui žemynu.

Kadangi visuotinio atšilimo padariniai jaučiami jau dabar, Europos Komisija paskelbė ir ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategiją.

Be to, 2015 m. ES atliko svarbų vaidmenį per pasaulinio masto derybas siekiant sudaryti Paryžiaus susitarimą – teisiškai privalomą kovos su visuotiniu atšilimu susitarimą. Šį susitarimą ES ratifikavo 2016 m. spalį. Pagal Paryžiaus susitarimą šalys pasižadėjo stengtis, kad temperatūra pasaulyje nekiltų daugiau kaip 2°C, tačiau pageidautina, kad šis kilimas nesiektų 1,5°C. Paryžiaus susitarimas galioja nuo 2016 m. lapkričio mėn.

Naudingos nuorodos

- Daugiau informacijos apie šią temą galima rasti svetainėse https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action_en ir www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/72/combating-climate-change.
- Informacinį grafiką, kuriame vaizduojamas išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis pagal šalis ir sektorius galima rasti svetainėje www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20180301STO98928/greenhouse-gas-emissions-by-country-and-sector-infographic.

4. EUROPOS DEMOKRATIJA

Nuo 1979 m. ES piliečiai kas penkerius metus tiesiogiai renka naują Europos Parlamentą. Pagal bendras ES taisykles rinkimai turi vykti slaptu balsavimu ir remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise (kiekvienas suaugęs asmuo turi vieną balsą). Jie taip pat turi būti grindžiami proporcingo atstovavimo principu. Neskaitant šių bendrų taisyklių, rinkimų tvarka apibrėžiama nacionalinėmis nuostatomis, kurios gali labai skirtis. Be to, piliečiai gali balsuoti tik už savo šalies arba savo regioninių apygardų kandidatus. Tai, ar

balsavimas yra teisė, ar prievolė, nustato valstybės narės.

Daugiau informacijos apie Europos Parlamento rinkimų sistemą pateikiama svetainėje <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lt/sheet/21/the-european-parliament-electoral-procedures>

Siekiant, kad piliečiai aktyviau dalyvautų Europos politikoje, o ES taptų demokratiškesnė, buvo parengta keletas iniciatyvų:

- Europos piliečių iniciatyva (taikoma nuo 2012 m.): jeigu ją pasirašo mažiausiai milijonas europiečių bent iš septynių ES valstybių narių, jie gali kreiptis į Europos Komisiją su prašymu parengti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto;
- [Konferencija dėl Europos ateities](#) (paskelbta 2019 m.). Ši konferencija bus viešas diskusijų su piliečiais dėl įvairių esminių Europos Sąjungos prioritetų ir iššūkių forumas. Pradinis jos etapas tęsis nuo 2020 iki 2022 m.;
- daugybė kitų dalyvaujamojo pobūdžio priemonių, pavyzdžiui, [Europos ombudsmenas](#), [viešos konsultacijos](#) (konkrečių sričių ekspertai), [teisė pateikti peticiją](#) ir [piliečių dialogai](#).

5. PABĖGĖLIAI ES

Kiekviena šalis turi savo prieglobsčio politiką. Vis dėlto bendra Europos prieglobsčio sistema (BEPS) nustatomi **bendri būtiniausiai** elgesio su visais prieglobsčio prašytojais ir visoms ES valstybėms narėms pateikiamų prašymų nagrinėjimo **reikalavimai** (dar vadinami Dublino reglamentu), įskaitant šiuos reikalavimus:

- už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakinga ta valstybė narė, į kurią migrantas, kirtęs ES sieną, pirmiausia atvyksta;
- kiekvienas prieglobsčio prašytojas turi **teisę gauti pastogę, maisto ir pagrindines paslaugas**, kol jo prašymas yra nagrinėjamas. Už tai atsakinga prašymą nagrinėjanti valstybė narė;
- migrantai gali **prašyti prieglobsčio ES tik vieną kartą**. Jeigu viena valstybė narė prašymą atmeta, šis asmuo nebegali prašyti prieglobsčio kitoje valstybėje narėje. Siekiant užtikrinti, kad tai galima būtų patikrinti, kiekvieno prieglobsčio prašytojo pirštų atspaudai registruojami sistemoje EURODAC.

Reaguodama į 2015 m. staigiai kilusią nekontroliuojamą migracijos bangą, ES ėmėsi įvairių priemonių, įskaitant susitarimą su Turkija ir kitomis trečiosiomis šalimis, kad būtų sustabdytas migrantų srautas į Europos Sąjungą. Nuo tada naujųjų atvykėlių skaičius ES mažėjo. Tačiau dėl 2015 m. ir vėlesnių įvykių didžiulį spaudimą patyrė daugelio valstybių narių prieglobsčio sistemos ir Šengeno erdvė. Bendra Europos prieglobsčio sistema turi būti nedelsiant reformuota. Tiesa, ši problema sudėtinga, nes valstybės narės laikosi skirtingos nuomonės dėl to, kaip ją spręsti.

Naudingos nuorodos

- Paspaudus čia galima rasti naujausius duomenis apie migraciją visame pasaulyje: www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html
- Europos Parlamento informacinis grafikas, apimantis informaciją apie Europos Sąjungą ir migraciją, pateikiamas svetainėje www.europarl.europa.eu/thinktank/infographics/migration/public/index.html?page=intro
- Bendra Europos prieglobsčio sistema paaiškinama šioje svetainėje https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum_en

NAUDINGOS NUORODOS

- Šiame filmuke (2015) per mažiau nei šešias minutes paaiškinama, kaip veikia Europos Parlamentas www.europarl.europa.eu/programme/others/how-it-works-the-european-parliament (kalbą galima pasirinkti puslapio kairiajame viršutiniame kampe). Jį galima parodyti, pavyzdžiui, likus laiko po užsiėmimo. Tuomet su moksleiviais galima aptarti užsiėmimo ir tikrovės panašumus bei skirtumus. Pastaba: vaizdo įrašas sukurtas 2015 m., taigi kai kurie dalykai yra pasikeitę. Nežiūrint į tai, jame vis tiek puikiai paaiškinama, kaip veikia Europos Parlamentas.
- Daugiau informacijos apie tai, kaip veikia Europos Parlamentas, galima rasti svetainėje www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/organisation-and-rules/organisation.
- Tikrovėje įprasta teisėkūros procedūra yra sudėtingesnis ir apima pirmąjį, antrąjį, o kartais net ir trečiąjį svarstymą Europos Parlamente bei Europos Sąjungos Taryboje. Procedūra vizualiai pateikiama ir išsamiai paaiškinama čia www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/powers-and-procedures/legislative-powers.

